

MARKUS

8:1-26

Jezus voedt de vierduizend, waarschuwt voor verderfelijke invloeden en geneest een blinde in twee stappen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/markus/8-1-26

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugblik: geloof van de heidense vrouw	3 min	4
2	Genezing en bevrijding op afstand	2 min	6
3	Jezus voedt de vierduizend	2 min	1
4	Brood voor Israël én de heidenen	6 min	8
5	Ontferming over lichamelijke behoeften	4 min	12
6	De discipelen vergeten Gods voorziening	4 min	14
7	Zeven broden en zeven grote manden	2 min	17
8	Overgebleven brood en rentmeesterschap	2 min	18
9	De menigte en de streek van Dalmanutha	2 min	19
10	De Farizeeën eisen een hemels teken	4 min	20
11	Het teken van Jona en uitzonderingen	4 min	23
12	Zuurdeeg ten onrechte letterlijk verstaan	4 min	25
13	Verantwoordelijkheid en Gods voorziening	3 min	28
14	Geloof, voorziening en God verzoeken	4 min	29

15	Het zuurdeeg van de religieuze leiders	3 min	31
16	Godsdienstigheid tegenover gerechtigheid	3 min	32
17	Hoe zuurdeeg alles doortrekt	2 min	34
18	De blinde wordt in twee stappen genezen	4 min	35
19	Waarom genezing soms geleidelijk komt	4 min	37
20	Groeien naar helder geestelijk zicht	4 min	39
	Om verder te lezen		41

1

Terugblik: geloof van de heidense vrouw

We gaan naar Markus 8. De vorige keer had Jezus een conflict met de Farizeeën over het feit dat de discipelen hun handen niet op de juiste manier wasten. Met ‘op de juiste manier’ bedoelen we de manier waarop de Joodse rabbijnen leerden dat het moest gebeuren. Het was niet iets wat de wet van Mozes voorschreef. Het was iets wat de Farizeeën onderwezen omdat de rabbijnen het hadden onderwezen. En de Farizeeën geloofden dat de Joden verplicht waren de tradities van de voorouders, van de rabbijnen, in acht te nemen. Ze hadden dus dit uitgebreide wassysteem ontwikkeld, en Jezus’ discipelen verzuimden dat te volgen. Ze kregen kritiek van de Farizeeën. En Jezus verdedigde Zijn discipelen natuurlijk en zei dat de Farizeeën met deze kritiek hun huichelarij lieten zien. Zelf maakten ze zich schuldig aan het overtreden van het Woord van God, terwijl ze hun tradities handhaafden.

Na dat alles ontmoette Jezus een vrouw van wie de dochter door een demon bezeten was, en ze bleef Hem lastigvallen. Aanvankelijk wilde Hij haar verzoek niet inwilligen, of misschien was Hij dat al die tijd wel van plan. We moeten beseffen dat Jezus niet altijd vooraf precies laat zien wat Hij van plan is. Er zijn bijvoorbeeld momenten waarop Hij bijna langs de boot loopt en wacht totdat de discipelen Hem vragen aan boord te komen. Hij loopt op het water, en er staat:

En Hij zag dat zij veel moeite moesten doen om het schip vooruit te krijgen, want zij hadden de wind tegen; en omstreeks de vierde nachtwake kwam Hij, lopend op de zee, naar hen toe en wilde hun voorbijgaan.

MARKUS 6:48

Maar ze schreeuwden het uit en riepen Hem, en Hij stapte in. Zo was Hij na Zijn opstanding ook op de weg naar Emmaüs. Toen de mannen bij hun huis aankwamen, deed Jezus alsof Hij verder zou gaan, totdat ze Hem uitnodigden binnen te komen.

Soms doet Jezus alsof Hij iets anders gaat doen, tenzij je Hem iets blijft vragen. Deze vrouw bleef aandringen en zei:

Maar zij kwam dichterbij, knielde voor Hem neer en zei: Heere, help mij!

MATTHEÛS 15:25

Hij negeerde haar grotendeels. De discipelen zeiden tegen Jezus:

Maar Hij antwoordde haar met geen woord. En Zijn discipelen kwamen naar Hem toe en vroegen Hem: Stuur haar weg, want zij roept ons na.

MATTHEÛS 15:23

Hij zei:

Hij antwoordde en zei: Ik ben alleen maar gezonden naar de verloren schapen van het huis van Israël.

MATTHEÛS 15:24

Hij zei ook:

Hij antwoordde echter en zei: Het is niet behoorlijk het brood van de kinderen te nemen en naar de hondjes te werpen.

MATTHEÛS 15:26

Dat aanvaardde ze. Ze was een heidin, een hond volgens de opvatting van de Joden. Ze zei:

Maar zij antwoordde en zei tegen Hem: Ja, Heere, maar de hondjes eten toch ook onder de tafel van de kruimels van de kinderen.

MARKUS 7:28

Jezus prees haar om haar geloof en zei dat haar dochter beter was.

2

Genezing en bevrijding op afstand

We zien dus dat Jezus op afstand kon genezen, zoals Hij bijvoorbeeld deed met de dienaar van de hoofdman en met de zoon van de hoveling. De dienaar van de hoofdman staat in Mattheüs 8, en de zoon van de hoveling, geloof ik, in het vierde hoofdstuk van Johannes. Jezus hoefde niet aanwezig te zijn om te genezen, en zelfs om demonen uit te drijven hoefde Hij niet aanwezig te zijn. In dit geval was het meisje door een demon bezeten, en Jezus was niet bij haar. Hij zei eenvoudig:

En Hij zei tegen haar: Omwille van dit woord ga heen, de demon is uit uw dochter uitgegaan.

MARKUS 7:29

Ze kwam thuis en ontdekte dat dit waar was.

Zelfs demonen kunnen worden uitgedreven zonder dat Jezus daarbij lichamelijk aanwezig is. Dat is maar goed ook, want Zijn lichamelijke aanwezigheid is nu niet op dezelfde manier bij ons als vroeger. Toch kunnen demonen dus in Zijn Naam worden uitgedreven. Paulus ontdekte dat dit waar was nadat Jezus was opgevaren. In Handelingen 19 staat dat Paulus, toen hij in Efeze was, buitengewone wonderen deed. Daaronder waren wonderen waarbij stukken stof, schorten en zweetdoeken met Paulus in aanraking waren geweest en naar zieke en door demonen bezeten mensen werden gebracht. Hoewel Paulus zelf niet aanwezig was, werden degenen die deze zweetdoeken en schorten van Paulus ontvingen van hun ziekten genezen, en de demonen gingen uit hen weg.

Niet alleen Jezus hoeft dus niet lichamelijk aanwezig te zijn; zelfs de christen hoeft niet lichamelijk aanwezig te zijn. Paulus kon deze demonen op afstand uitdrijven. We zien dat er geen beperkingen zijn aan Jezus' vermogen om dingen voor mensen te doen, geen beperkingen wat afstand betreft. Hij hoeft niet lichamelijk aanwezig te zijn. Het was waarschijnlijk goed dat Hij de discipelen dat leerde, omdat zij op dat

moment niet wisten dat Hij zoveel tijd afwezig van hen zou zijn. Ze wisten niet dat Hij spoedig zou sterven. Binnen een jaar na dit moment zou Hij zelfs sterven. En pas later in dit hoofdstuk, hoofdstuk 8, horen ze Hem daar duidelijk over spreken.

3

Jezus voedt de vierduizend

In hoofdstuk 8, de verzen 1 tot en met 10, hebben we een wonder waarbij de menigten te eten krijgen. Dat klinkt heel bekend, want niet lang daarvoor kwamen we in hoofdstuk 6 het voeden van de vijfduizend tegen. Hoofdstuk 6, de verzen 30 tot en met 44, gaat erover dat Jezus vijfduizend mensen te eten geeft. Bij deze gelegenheid geeft Hij vierduizend mensen te eten. Het verhaal lijkt er duidelijk sterk op. De details zijn anders, en er zijn misschien enkele dingen die het vermelden waard zijn omdat ze niet hetzelfde zijn als in het andere verhaal.

In die dagen, toen er een heel grote menigte bijeen was en zij niets te eten hadden, riep Jezus Zijn discipelen bij Zich en zei tegen hen: Ik ben innerlijk met ontferming bewogen over de menigte, want zij blijven al drie dagen bij Mij en hebben niets wat zij kunnen eten. En als Ik hen nuchter naar hun huis stuur, zullen zij onderweg bezwijken, want sommigen van hen komen van ver. En Zijn discipelen antwoordden Hem: Waar haalt iemand hier in deze afgelegen plaats zoveel broden vandaan, dat hij deze mensen kan verzadigen? En Hij vroeg hun: Hoeveel broden hebt u? En zij zeiden: Zeven. En Hij gebod de menigte op de grond te gaan zitten. En Hij nam de zeven broden en nadat Hij gedankt had, brak Hij ze en gaf ze aan Zijn discipelen om ze hun voor te zetten; en zij zetten ze de menigte voor.

MARKUS 8:1-6

Hij brak ze en gaf ze aan Zijn discipelen om ze aan de mensen uit te delen. En zij deelden ze uit aan de menigte. Ze hadden ook een paar kleine vissen, en nadat Hij die had gezegend, zei Hij dat ze die ook moesten uitdelen. Ze aten en werden verzadigd, en ze haalden zeven grote manden met overgebleven stukken op. Er hadden ongeveer vierduizend mensen gegeten, en Hij stuurde hen weg. Meteen stapte Hij met Zijn discipelen in de boot en ging naar de streek van Dalmanuta.

4

Brood voor Israël én de heidenen

Dan gebeurt er iets anders. Maar we hebben hier dit verhaal, dat natuurlijk sterk doet denken aan de spijziging van de vijfduizend. Maar er is beslist iets anders. Eén verschil is dat het er vierduizend zijn, geen vijfduizend. Iets anders om op te merken is dat dit in heidens gebied gebeurde. De spijziging van de vijfduizend vond plaats in Joods gebied. In Galilea voedde Hij de vijfduizend. Maar nu is Hij het meer overgestoken en bevindt Hij Zich in het gebied dat Dekapolis wordt genoemd. Dekapolis betekent tien steden. Het waren tien Griekse steden die in Joods gebied lagen. De Bijbel zegt dat Hij nu in de Dekapolis diende, wat betekent dat het heidens gebied was.

Waarschijnlijk waren degenen die Hem volgden merendeels Joden. Hij had tenslotte net tegen de heidense vrouw gezegd:

Hij antwoordde echter en zei: Het is niet behoorlijk het brood van de kinderen te nemen en naar de hondjes te werpen.

MATTHEÛS 15:26

Maar zij had gezegd:

Maar zij antwoordde en zei tegen Hem: Ja, Heere, maar de hondjes eten toch ook onder de tafel van de kruimels van de kinderen.

MARKUS 7:28

In zekere zin kan het veelbetekenend zijn dat dit wonder direct daarna gebeurt. Want Hij geeft brood, zoals Hij bij de spijziging van de vijfduizend aan de kinderen, aan de Joden, had gedaan.

Dit kan een grotendeels heidense groep zijn, in elk geval in heidens gebied. Hij kon er niet zeker van zijn dat er geen heidenen aanwezig waren. Dit waren heidense steden, en daarom weet ik zeker dat de heidenen er net zo sterk als de Joden naar verlangden wonderen te zien. Het kan zijn dat we Hem hier brood aan de honden zien geven, zoals Hij het aan de kinderen had gegeven, bij wijze van spreken. En het kan zijn dat de spijziging van de vijfduizend uitbeeldde dat Jezus voor Israël het brood des levens is.

Uit Johannes 6 weten we dat Jezus de dag na de spijziging van de vijfduizend een redevoering hield over het brood des levens. Eigenlijk hield Hij die voor dezelfde mensen, omdat ze naar een ontbijt kwamen zoeken. Ze hadden de avond ervoor bij Hem gegeten en ze dachten dat het een goede plek was om gratis te ontbijten, dus gingen ze Hem zoeken. Toen zei Hij:

U komt alleen naar Mij toe omdat u gegeten hebt en verzadigd bent. Werk niet voor het voedsel dat vergaat, maar voor het voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven, dat de Zoon des mensen u zal geven.

JOHANNES 6:26-27

Ze zeiden:

Welk teken doet U dan, zodat wij het zien en U geloven? Onze vaders hebben het manna in de woestijn gegeten.

JOHANNES 6:30-31

Jezus zei:

Jezus dan zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel.

JOHANNES 6:32

Zoals God Israël in de woestijn had gevoed, zo had Jezus deze Israëlieten buiten op de heuvel gevoed bij de spijziging van de vijfduizend. En zo waren de kinderen gevoed. Maar wat gebeurde er? Ze gooiden het brood weg. In Johannes hoofdstuk 6, in dat gesprek dat Hij de volgende dag met hen voerde, staat dat ze aanstoot namen aan wat Hij zei. Hij zei:

Jezus dan zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als u het vlees van de Zoon des mensen niet eet en Zijn bloed niet drinkt, hebt u geen leven in uzelf.

JOHANNES 6:53

Ze namen daar zeer aanstoot aan en verlieten Hem.

Uiteindelijk waren er aan het einde van dat gesprek nog maar twaalf discipelen over. Hij zei:

Jezus dan zei tegen de twaalf: Wilt u ook niet weggaan?

JOHANNES 6:67

Petrus zei:

Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, naar wie zullen wij heen gaan? U hebt woorden van eeuwig leven.

JOHANNES 6:68

We zien dus dat Hij de kinderen, de kinderen van Israël, met brood voedt. Hij biedt Zichzelf letterlijk aan als het brood des levens, en zij gooien het op de grond voor de honden. Dus waar gaat Hij heen? Hij gaat naar de overkant, naar Dekapolis, waar de honden zijn. Hij gaat naar de plek waar de heidenen zijn, en nu geeft Hij hun brood.

Het is interessant dat een van de weinige dingen die tussen die gebeurtenissen plaatsvonden, dit gesprek was dat Hij met de Syro-Fenicische vrouw voerde. Tegen haar zei Hij:

Hij antwoordde echter en zei: Het is niet behoorlijk het brood van de kinderen te nemen en naar de hondjes te werpen.

MATTHEÛS 15:26

Maar zij zei:

Zij zei: Ja, Heere, maar de hondjes eten ook van de kruimels die er vallen van de tafel van hun bezitter.

MATTHEÛS 15:27

En zo hebben we dit verhaal. Ik vraag me af, en ik vermoed, dat de meerderheid van deze mensen waarschijnlijk heidenen waren. Jezus week af van Zijn normale beleid om eerst naar de verloren schapen van het huis van Israël te gaan. Sommige mensen zeggen dat het vertrek van deze mensen na de spijziging van de vijftienduizend iets was wat geleerden soms de Galilese crisis noemen, en dat Zijn bediening in Galilea daarna nooit meer het niveau van daarvoor bereikte.

Er waren nog steeds menigten die Hem volgden aan de overkant van het Meer van Galilea, aan de andere kant van de Jordaan, maar Zijn bediening in Galilea had haar hoogtepunt bereikt. Ze had haar climax bereikt toen zoiets als vijftienduizend mensen of meer naar Hem toe kwamen. Maar de volgende dag hadden ze Hem vrijwel allemaal verworpen. Als er dus ooit een moment was waarop Hij Zich tot de heidenen zou wenden, dan was het dit moment.

Jezus wendde Zich niet voorgoed tot de heidenen, maar het kan zijn dat dit een manier was om te zeggen:

Maar Jezus zei tegen haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden, want het is niet behoorlijk het brood van de kinderen te nemen en naar de hondjes te werpen. Maar zij antwoordde en zei tegen Hem: Ja, Heere, maar de hondjes eten toch ook onder de tafel van de kruimels van de kinderen.

MARKUS 7:27-28

Als de kinderen het niet allemaal willen, dan is er in het huishouden ook genoeg voor de honden. En dus gaat Hij daarheen en doet Hij dit onder deze heidenen — waarschijnlijk heidenen in een heidens gebied, in elk geval.

5

Ontferming over lichamelijke behoeften

Een paar andere dingen zijn hier ook anders. Om te beginnen zei Jezus in vers 2:

Ik ben innerlijk met ontferming bewogen over de menigte, want zij blijven al drie dagen bij Mij en hebben niets wat zij kunnen eten.

MARKUS 8:2

Dit verhaal is trouwens alleen te vinden in Mattheüs en Markus, hoewel de spijziging van de vijfduizend in alle vier de evangeliën voorkomt. De spijziging van de vijfduizend is het enige wonder van Jezus dat in alle vier de evangeliën voorkomt. Lukas, Mattheüs en Markus hebben namelijk meestal veel overeenkomstig materiaal, maar wat Johannes behandelt, overlapt daar niet vaak mee. Maar zelfs Johannes behandelt de spijziging van de vijfduizend, omdat die belangrijk is. En alleen Johannes geeft ons die bespreking daarna, waarin Jezus erover spreekt dat Hij het brood des levens is, en zij Hem verwierpen.

Maar alleen Mattheüs en Markus geven ons dit verhaal, de spijziging van de vierduizend. In het evangelie van Mattheüs zegt Jezus ook:

En Jezus riep Zijn discipelen bij Zich en zei: Ik ben innerlijk met ontferming bewogen over de menigte, omdat zij al drie dagen bij Mij gebleven zijn, en zij hebben niets wat zij kunnen eten; Ik wil hen niet nuchter wegsturen, opdat zij onderweg niet bezwijken.

MATTHEÛS 15:32

De reden waarom ik dat noem, is dat dit de enige keer is dat Jezus naar eigen zeggen medelijden heeft, hoewel de evangelienschrijvers dat vaak over Hem zeggen. Bij de spijziging van de vijfduizend wordt ons zelfs verteld dat Hij medelijden had met de menigten, omdat

En toen Jezus uit het schip ging, zag Hij een grote menigte en was innerlijk met ontferming bewogen over hen, want zij waren als schapen die geen herder hebben; en Hij begon hun veel dingen te onderwijzen.

MARKUS 6:34

Dat staat in Markus hoofdstuk 6, in het verhaal over de spijziging van de vijfduizend. Er wordt ons verteld dat Hij medelijden had, maar voor zover wij weten, zegt Hij nergens anders tijdens Zijn hele bediening:

Ik ben innerlijk met ontferming bewogen over de menigte, want zij blijven al drie dagen bij Mij en hebben niets wat zij kunnen eten.

MARKUS 8:2

In dit geval komt dat niet doordat ze als schapen zonder herder zijn. De Joden waren immers Gods schapen, en het was Gods bedoeling dat Zijn schapen herders zouden hebben. Hij gaf hun herders. Hij gaf hun priesters, profeten en leiders die de herders

van Israël moesten zijn. Maar zoals Ezechiël in Ezechiël 34 duidelijk maakte, hadden de herders van Israël voor zichzelf gezorgd en niet voor de schapen. In Ezechiël 34 zei God:

Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en voor hen zorgen; Ik zal Zelf Mijn schapen weiden.

EZECHIËL 34:11,15

Dat werd natuurlijk vervuld toen Jezus, de Goede Herder, kwam. Hij zag dat Israël als verstrooide schapen zonder herder was. Dat was toen Hij de vijfduizend te eten gaf.

Hier noemt Hij niet zozeer de geestelijke behoeften van de heidenen als wel hun lichamelijke behoeften.

Hij zegt dat ze al drie dagen bij Hem zijn. Toen Jezus de vijfduizend te eten gaf, kwamen de mensen bijeen, werd er tot hen gepreekt, kregen ze te eten en gingen ze weer uiteen, allemaal op één dag. Maar hier waren deze mensen blijkbaar al drie dagen van huis, omdat Hij zich op een plek bevond waar sommigen van hen van ver naartoe waren gekomen. Dat staat in vers 3:

Want sommigen van hen komen van ver.

Ze waren dus niet dicht bij huis, en er waren daar niet veel steden in de buurt. Hij bevond Zich waarschijnlijk niet in een van deze tien steden. Hij was waarschijnlijk in het tussenliggende gebied. Daarom dacht Hij dat ze zelfs geen plaatsen zouden kunnen bereiken waar ze eten konden kopen, nadat ze in feite drie dagen hadden gevast terwijl ze naar Hem luisterden. Hij dacht dat ze in de hitte van de zon misschien zouden flauwvallen als ze met een lege maag werden weggestuurd.

6

De discipelen vergeten Gods voorziening

Jezus spreekt hier dus Zijn bezorgdheid over hun lichamelijke behoeften uit, en Zijn discipelen antwoorden in vers 4 op een verrassende manier. Ze antwoordden en zeiden:

Hoe kan iemand deze mensen hier in de woestijn genoeg brood te eten geven?

Het verrassende is dat ze dit zeiden nadat ze Hem de vijfduizend te eten hadden zien geven. Dit is hetzelfde bezwaar dat ze destijds naar voren brachten, maar die gebeurtenis had hen daarvan af moeten helpen.

Later in dit hoofdstuk klaagt Jezus erover dat ze van geen van beide gebeurtenissen iets hebben geleerd. Als we wat verderop kijken, in vers 18 van hetzelfde hoofdstuk, zegt Hij:

U hebt ogen, en u ziet niet? En u hebt oren, en u hoort niet? En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? Zij zeiden tegen Hem: Twaalf. En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? En zij zeiden: Zeven. En Hij zei tegen hen: Waarom begrijpt u het dan niet?

MARKUS 8:18-21

De reden waarom Hij hen bij die latere gelegenheid in het hoofdstuk terechtwees, was dat ze niet genoeg eten hadden meegenomen en dachten dat Jezus misschien boos was omdat ze niet genoeg eten hadden meegenomen. Hij zegt:

U hebt ogen, en u ziet niet? En u hebt oren, en u hoort niet? En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? Zij zeiden tegen Hem: Twaalf. En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? En zij zeiden: Zeven.

MARKUS 8:18-20

Hij merkt Zelf op dat ze traag van begrip zijn. Ze herinneren zich dit niet.

Maar ik kan het hun echt niet kwalijk nemen. De kinderen van Israël in de woestijn vergaten al snel de wonderen die voor hen waren gedaan, en dat doen wij eigenlijk ook. Telkens als we in een moeilijke situatie zitten en we bidden, en het komt goed, en we beseffen dat het de Heere is, getuigen we tegenover onze vrienden: ‘O, de Heere heeft dit echt zo geleid. De Heere heeft deze gebeden echt verhoord,’ enzovoort. Ons geloof is opeens heel sterk, omdat we met eigen ogen Gods voorziening hebben gezien. Hoe lang duurt het voordat we ons de volgende keer weer zorgen maken? Voordat we de volgende keer vergeten dat God zulke dingen doet? Bij mij duurt dat eerlijk gezegd niet erg lang, en ik heb Gods voorziening honderden en honderden keren gezien. Maar laat er maar een paar weken voorbijgaan zonder enig zichtbaar teken van voorziening, terwijl mijn behoeften zich opstapelen, en ik maak me net als ieder ander zorgen. Ik kan het de discipelen echt niet kwalijk nemen. Ze hadden Hem tenslotte wel één keer een menigte zien voeden, maar ze hadden jarenlang waarschijnlijk twee of drie maaltijden per dag met Hem gegeten. En Hij had slechts één keer een menigte gevoed door brood te breken. Gewoonlijk moesten zij in de stad eten gaan kopen. Daarom schaamden ze zich toen Hij zei:

En Hij gebod hun en zei: Kijk uit, pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën en voor het zuurdeeg van Herodes.

MARKUS 8:15

Daar zijn we nog niet aan toegekomen. Dat komt later in dit hoofdstuk. Ze dachten dat Hij zei: ‘O, het komt doordat we geen brood hebben meegenomen. Hij is boos op ons omdat we geen brood hebben meegenomen.’

Dat was duidelijk hun verantwoordelijkheid: het eten meenemen. Gewoonlijk namen ze genoeg mee. Jezus vermenigvuldigde gewoonlijk geen voedsel door het te breken. Het valt hun dus misschien te vergeven dat ze naar de situatie keken en vergaten dat

Jezus bij één gelegenheid in een soortgelijke situatie iets had gedaan en door een wonder in hun behoeften had voorzien. Hij deed zo iets niet altijd. Daarom stelden ze de vraag:

En Zijn discipelen antwoordden Hem: Waar haalt iemand hier in deze afgelegen plaats zoveel broden vandaan, dat hij deze mensen kan verzadigen?

MARKUS 8:4

Hij zei:

Hoeveel broden hebben jullie?

Ze zeiden:

Zeven.

7

Zeven broden en zeven grote manden

Dit is in wezen dezelfde werkwijze als toen Hij de vijfduizend voedde. Hij liet hen allemaal in groepen van vijftig en honderd gaan zitten. Daarna liet Hij de discipelen het eten uitdelen, terwijl Hij het brak en vermenigvuldigde. Er staat:

En zij hadden enkele visjes; en toen Hij ze gezegend had, zei Hij dat zij ook die moesten voorzetten.

MARKUS 8:7

Vers 8 zegt:

En zij aten en werden verzadigd. En zij raapten het overschot van de stukken brood op, zeven manden.

MARKUS 8:8

Toen Hij de vijfduizend voedde, staat er:

En zij raapten twaalf manden vol met stukken brood op, en wat over was van de vissen.

MARKUS 6:43

Maar het woord ‘mand’ in dat verhaal is een ander woord dan het woord ‘mand’ hier. Het Griekse woord dat wordt gebruikt bij het voeden van de vijfduizend, duidt in feite op een kleine mand waarin misschien maaltijden voor twee mensen pasten. Gewoon een open, vrij platte, ronde mand.

Maar het woord dat hier voor ‘mand’ wordt gebruikt — er staat ‘grote manden’, maar hoe groot? — is hetzelfde woord dat in Handelingen, hoofdstuk 9, vers 25, wordt gebruikt, toen Paulus vanuit de stad Damascus in een mand over de muur werd neergelaten om te ontsnappen aan de vervolgers die hem bij de stadspoorten opwachtten. Deze manden waren groot genoeg om er een volwassen man in te zetten. Ik weet niet of hij erin verborgen kon worden. Misschien kwam de mand maar tot zijn dijen of tot zijn knieën. Maar hij kon hoe dan ook in deze mand gaan zitten en over een muur worden neergelaten. Het waren dus grote manden, en van de overblijfselen van zeven broden werden er zeven gevuld.

8

Overgebleven brood en rentmeesterschap

Deze broden waren niet zoals wat wij ons bij broden voorstellen. Wij stellen ons bij een brood genoeg brood voor voor, wat, vijftien boterhammen of zoiets? Ik weet het niet. Deze broden leken iets meer op wat wij broodjes noemen. Het was een soort platbrood, niet echt grote broden zoals onze broden. Er werd dus behoorlijk veel voedsel binnengehaald.

We weten niet wat ze met die zeven volle, grote manden deden, want ze namen ze niet mee. Het volgende wat we weten, is dat ze in een boot zitten en geen eten bij zich hebben. Blijkbaar gaven ze dat eten terug aan de menigte, misschien om het mee naar huis te nemen.

Jezus zag niet graag dat eten werd verspild. Dat weten we omdat Jezus, nadat iedereen bij het voeden van de vijfduizend volop had gegeten, de discipelen eropuit stuurde om de overgebleven stukken te verzamelen. Hij zei:

En toen zij verzadigd waren, zei Hij tegen Zijn discipelen:
Verzamel de overgebleven stukken, zodat er niets verloren gaat.

JOHANNES 6:12

Is het niet interessant dat Hij Zich daar zorgen over maakte, terwijl het brood in feite door een wonder was verschaft? Het was niet zo dat iemand eropuit was gegaan en voor dat brood had gewerkt. Die vijf broden en twee vissen die Hij brak om de vijfduizend te voeden, hadden iemand iets gekost. Maar tegen de tijd dat Hij er duizenden mensen mee had gevoed, waren alle stukken die er nog over waren beslist op wonderbaarlijke wijze verschaft. En toch wilde Jezus niet dat ze werden verspild.

Soms gaan we minder zorgvuldig om met dingen die gemakkelijk tot ons komen. Maar blijkbaar is rentmeesterschap belangrijk, ongeacht de manier waarop God iets verschaft. Wat we ook hebben, het kan gemakkelijk tot ons zijn gekomen en misschien zelfs door een wonder. Toch zijn we er nog steeds verantwoordelijk voor er als rentmeesters mee om te gaan. Jezus wilde niet dat er iets werd verspild.

9

De menigte en de streek van Dalmanutha

Degenen die gegeten hadden, waren met ongeveer vierduizend. In de versie van Mattheüs staat dat er vierduizend mannen waren, vrouwen en kinderen niet meegerekend. Als we de vrouwen en kinderen meetellen, hebben we dus in werkelijkheid te maken met een veel grotere menigte — waarschijnlijk wel twaalfduizend mensen, of nog meer.

Onmiddellijk stapte Hij met Zijn discipelen in de boot en kwam Hij in de streek van Dalmanutha. Niemand weet van een plaats die Dalmanutha heet. De meeste steden en dorpen die in de evangeliën worden genoemd, zijn geïdentificeerd. Archeologen hebben ze gevonden, of er zijn zelfs nog altijd nederzettingen op die plaatsen.

Dalmanutha hebben ze tot nu toe met geen enkele plaats kunnen identificeren. Maar in de versie van Mattheüs staat in plaats van Dalmanutha: Magdala, in de streek van Magdala. Dalmanutha moet dus in dezelfde streek hebben gelegen als Magdala.

Het enige wat ons interesseert aan Magdala, is dat Maria Magdalena daarvandaan kwam. Dat is wat Magdalena betekent. Magdalena betekent: afkomstig uit Magdala. Maria Magdalena kwam dus uit deze plaats. We komen er nooit achter wanneer ze Jezus begon te volgen. Ik veronderstel dat het mogelijk is dat ze Hem begon te volgen toen Hij haar woonplaats, of de streek daaromheen, bezocht. Maar we hoeven dat niet aan te nemen. Ze kan Hem overal ontmoet hebben, want mensen uit Magdala konden ook in Kapernaüm terechtkomen, of op een andere plaats waar Jezus diende. Maar dit was toevallig haar woonplaats, en dit is de enige keer waarvan we weten dat Jezus daar in de buurt kwam.

10

De Farizeeën eisen een hemels teken

Vers 11 zegt:

En de Farizeeën liepen uit en begonnen met Hem te redetwisten en verlangden van Hem een teken uit de hemel om Hem te verzoeken. En Hij zuchtte diep in Zijn geest en zei: Waarom verlangt dit geslacht een teken? Voorwaar, Ik zeg u: Eer aan dit geslacht een teken gegeven zal worden!

MARKUS 8:11-12

Ze vroegen om een teken uit de hemel. Jezus had hun tekenen te over gegeven: Zijn genezingen en het uitdrijven van demonen. Tegen die tijd had Hij zelfs al één persoon uit de dood opgewekt. Hij had zojuist de menigte te eten gegeven, al waren deze Farizeeën daar op dat moment misschien niet bij geweest. Maar het punt is dat Hij voortdurend dingen deed die konden worden beschouwd als tekenen van het Koninkrijk van God, tekenen dat Hij de Messias was.

Maar zij wilden een teken uit de hemel. Blijkbaar dachten ze aan iets spectaculairs, zoals wat Elia deed: vuur uit de hemel. De discipelen wilden dat ook eens zien gebeuren, toen de mensen in Samaria Jezus niet gastvrij ontvingen. De discipelen Jakobus en Johannes zeiden:

Toen de discipelen Jakobus en Johannes dat zagen, zeiden zij: Heere, wilt U dat wij zeggen dat er vuur van de hemel moet neerdalen en hen verteren, zoals ook Elia gedaan heeft?

LUKAS 9:54

Het leek voor de hand te liggen om dat te doen. Zoiets hadden zij nog nooit gedaan. Niemand had ooit zoiets gedaan, behalve Elia. Maar:

Als U het zegt, durf ik te wedden dat we het kunnen.

En Hij zei:

Maar Hij keerde Zich om, bestrafte hen en zei: U beseft niet wat voor Geest u hebt, want de Zoon des mensen is niet gekomen om zielen van mensen te gronde te richten, maar om ze te behouden. En zij gingen naar een ander dorp.

LUKAS 9:55-56

Veel mensen zouden graag een teken uit de hemel zien, vuur dat uit de hemel valt of zoiets, tenzij je in Sodom en Gomorra woont. Dan zou je het niet willen zien. Maar de vrouw van Lot wilde zelfs dat zien, en haar belangstelling werd haar fataal. God heeft slechts één keer vuur uit de hemel gezonden. Op andere plaatsen heeft Hij wel vuur uit Zijn tegenwoordigheid gezonden. Zo kwam er bijvoorbeeld vuur uit de tabernakel, dat Nadab en Abihu, de zonen van Aäron, verteerde.

Maar de Farizeeën wilden blijkbaar zoiets spectaculairs, iets wat alleen maar een teken was. Alle wonderen van Jezus dienden als tekenen, maar ze hadden ook een praktisch doel. Jezus deed geen dingen alleen voor de show. Hij deed geen dingen alleen om

geloof op te wekken, hoewel Hij wel aangaf dat mensen geloof zouden moeten kunnen hebben als ze hadden gezien wat Hij deed. Maar Hij deed het niet alleen om die redenen. Hij deed het om iets duidelijk te maken.

Zoals we hebben gezegd, beeldt elk van Zijn wonderen op de een of andere manier een geestelijke les uit. Soms maakt Jezus vlak nadat Hij het wonder doet zelfs duidelijk wat die geestelijke les is, zoals in de meeste gevallen in het Evangelie van Johannes. Eerst is er een wonder, en daarna geeft Jezus de geestelijke toepassing ervan. Andere keren wordt die niet gegeven, maar het lijkt duidelijk dat er wel een is. Hij was daar dus niet alleen om een of ander teken te geven waarmee Hij indruk op hen kon maken.

Hij zuchtte, blijkbaar omdat Hij deze mensen moe begon te worden. Hij zuchtte diep in Zijn Geest en zei:

Waarom wil deze generatie een teken zien?

In het Evangelie van Markus zegt Hij:

En Hij zuchtte diep in Zijn geest en zei: Waarom verlangt dit geslacht een teken? Voorwaar, Ik zeg u: Eer aan dit geslacht een teken gegeven zal worden!

MARKUS 8:12

11

Het teken van Jona en uitzonderingen

en hier noemt Hij geen uitzonderingen. Maar er was wel een uitzondering. In de parallelle passage in Mattheüs, die te vinden is in Mattheüs 12:38–40, staat:

Toen antwoordden sommigen van de schriftgeleerden en Farizeeën: Meester, wij zouden van U een teken willen zien. Maar Hij antwoordde en zei tegen hen: Een verdorven en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken gegeven worden dan het teken van Jona, de profeet. Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de grote vis was, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn.

MATTHEÛS 12:38-40

Hier zei Jezus hetzelfde als wat Hij in Markus zei, alleen vermeldt Markus niet:

Behalve het teken van Jona.

Hij zegt alleen:

Deze generatie zal geen teken krijgen.

Maar wanneer we deze twee passages vergelijken, helpt het om precies te zien hoe de evangelieschrijvers het materiaal weergaven van wat zij Jezus hadden horen zeggen. Markus wist beslist van die uitzondering — het teken van de profeet Jona — maar liet die om welke reden dan ook weg.

Eén reden waarom ik dit interessant vind, is dat de evangelieschrijvers om wat voor reden dan ook soms dingen verkortten. Wanneer je ziet dat in de ene passage staat dat Jezus iets zei zonder de uitzondering te noemen, terwijl de andere, parallelle passage het ook weergeeft en de uitzondering wel noemt, moeten we aannemen dat die uitzondering echt is. Welke reden de andere schrijver ook had om haar weg te laten,

het was niet zijn bedoeling haar te verbergen. Misschien wilde hij gewoon de algemene regel geven zonder alle uitzonderingen. Maar dit is ook interessant wanneer we kijken naar de kwestie van echtscheiding zoals die in de evangeliën wordt behandeld. Alleen in het Evangelie van Mattheüs noemt Jezus een uitzondering. In Mattheüs 5 zegt Hij:

Maar Ik zeg u dat wie zijn vrouw verstoot om een andere reden dan hoererij, maakt dat zij overspel pleegt; en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel.

MATTHEÛS 5:32

En in Mattheüs 19 zegt Hij:

Maar Ik zeg u: Wie zijn vrouw verstoot anders dan om hoererij en met een ander trouwt, die pleegt overspel, en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel.

MATTHEÛS 19:9

In Mattheüs zegt Hij dat tweemaal, in Mattheüs 5:32 en Mattheüs 19:9. In beide gevallen zegt Jezus:

Behalve als er sprake is van seksuele ontrouw.

Met andere woorden, zoals Mattheüs het gezegde van Jezus weergeeft, vormt het geval van ontucht een uitzondering op de algemene uitspraak.

Maar in Markus hoofdstuk 10 en Lukas hoofdstuk 16, waar ook Jezus' onderwijs over overspel wordt weergegeven, wordt die uitzondering niet genoemd. Er staat eenvoudig:

Ieder die zijn vrouw verstoot en met een andere trouwt, pleegt overspel en ieder die met een vrouw trouwt die door haar man verstoten is, pleegt ook overspel.

LUKAS 16:18

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Markus 10, maar de bewoording is Lukas 16:18.

Op grond van die kortere, meer beknopte vorm zijn er veel christenen die zeggen dat Jezus echtscheiding en hertrouwen nooit toestaat. Maar dit is hetzelfde soort geval als wat we hier zien. In Markus zegt Hij dat er aan dit geslacht geen teken gegeven zal worden. Maar uit Mattheüs weten we dat Hij in werkelijkheid wel een uitzondering gaf. Het teken van de profeet Jona is een uitzondering. Waarom Markus de uitzondering wegliet, weten we niet. Maar het feit dat hij haar wegliet, betekent beslist niet dat Mattheüs haar verzonnen heeft.

Zo moeten we ook in gevallen waarin bijvoorbeeld het onderwijs over echtscheiding in Markus of Lukas geen uitzondering noemt, maar in Mattheüs wel, aannemen dat het uitgebreidere onderwijs, het onderwijs dat meer bijzonderheden bevat, aanvult wat de anderen hebben weggelaten. Zo is het ook hiermee: er zal aan dit geslacht geen teken gegeven worden. Er zal er één zijn: de opstanding van Jezus. Dat is het teken van Jona.

12

Zuurdeeg ten onrechte letterlijk verstaan

Markus 8:13:

En Hij verliet hen en nadat Hij opnieuw in het schip gegaan was, voer Hij weg naar de overkant.

MARKUS 8:13

Er waren twee dingen die ze niet begrepen. Het eerste waren Zijn woorden:

En Hij verliet hen en nadat Hij opnieuw in het schip gegaan was, voer Hij weg naar de overkant. En Zijn discipelen hadden vergeten broden mee te nemen en zij hadden niet meer dan één brood bij zich in het schip. En Hij gebod hun en zei: Kijk uit, pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën en voor het zuurdeeg van Herodes. En zij spraken er met elkaar over en zeiden: Dit zegt Hij, omdat wij geen broden hebben. En Jezus, Die dat wist, zei tegen hen: Waarom spreekt u erover met elkaar dat u geen broden hebt? Ziet u het nog niet in en begrijpt u het niet? Hebt u nog uw verharde hart? U hebt ogen, en u ziet niet? En u hebt oren, en u hoort niet? En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? Zij zeiden tegen Hem: Twaalf. En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? En zij zeiden: Zeven. En Hij zei tegen hen: Waarom begrijpt u het dan niet?

MARKUS 8:13-21

Wat ze niet begrepen, was dat Hij het woord zuurdesem in een niet-letterlijke betekenis gebruikte. Hoe konden ze nu denken dat dit naar brood verwees?

Meteen dachten ze: 'Zuurdesem. Hij weet dat we niet genoeg brood hebben. Hij weet dat we ingrediënten zullen moeten kopen om brood te bakken. Misschien zegt Hij tegen ons dat we geen zuurdesem van de Farizeeën en Herodes moeten kopen, omdat het slechte mensen zijn. Misschien zullen ze ons vergiftigen.' Wie weet hoe ze dit met elkaar in verband brachten? Maar Hij zei iets over zuurdesem en daardoor gingen ze aan brood denken.

Toen begon hun geweten hen te kwellen. ‘We hadden brood moeten halen en dat hebben we niet gedaan. Hij zinspeelt daarop. Hij doet het heel subtiel, maar Hij geeft aan dat we ergens brood zullen moeten kopen. We kunnen maar beter oppassen voor brood dat mogelijk door de handen van de Farizeeën of Herodes is gegaan, want het zou bedorven kunnen zijn.’ Het is niet erg verstandig dat ze zo dachten. Ik zou dat niet uit die opmerking hebben opgemaakt, maar blijkbaar dachten zij er zo over. Op de een of andere manier legden ze dat verband.

Maar Jezus berispte hen er niet om dat ze niet begrepen dat Hij het woord zuurdesem figuurlijk gebruikte. Hij berispte hen omdat ze dachten dat Hij Zich er zorgen over zou maken dat ze niet genoeg brood hadden. Het was niet zo dat ze helemaal geen brood hadden. In vers 14 staat dat ze niet meer dan één brood bij zich hadden. Voor dertien mannen die samen gingen eten, was slechts één van die kleine broden eigenlijk niet genoeg. Normaal gesproken hadden ze waarschijnlijk voor iedere man minstens één brood of meer nodig. Ze hadden er een paar moeten meenemen toen ze in de stad waren, maar ze hadden ze niet gekocht. Ze beseften: ‘We zullen honger lijden. Dit wordt gênant en we zullen aan Jezus moeten toegeven dat we het hier alweer verknoeid hebben.’

Het maakt Hem niet uit hoeveel broden ze hebben. Hoeveel zijn er nodig? Met zeven broden kun je vierduizend mensen te eten geven. Met vijf broden kun je vijfduizend mensen te eten geven. Met één brood kon Hij gemakkelijk dertien mannen te eten geven. Dat hadden ze moeten weten, vooral omdat ze net voor de tweede keer hadden meegemaakt dat Hij broden vermenigvuldigde. Wanneer Hij zegt:

Weten jullie niet meer hoeveel er overbleef toen we de vijfduizend en de vierduizend te eten gaven? Begrijpen jullie het nog steeds niet?

bedoelt Hij kennelijk: „Begrijpen jullie nog steeds niet dat Ik Me geen zorgen maak over de voorraad? Hebben jullie nog altijd niet geleerd dat je je geen zorgen hoeft te maken over hoeveel voorraad je bij je hebt, als je samen met Jezus bezig bent met Zijn opdracht?”

13

Verantwoordelijkheid en Gods voorziening

Nu is het interessant dat zij over het algemeen brood moesten kopen. Jezus verrichtte dus niet bij elke maaltijd zomaar wonderen. Hij zei niet: „Scharrel ergens een korst brood uit iemands lunch op, dan maken we daar gewoon een feestmaal van.” Over het algemeen moesten ze hun verantwoordelijkheid nemen. Ze moesten het brood kopen. Ze moesten werken. Waarschijnlijk niet terwijl ze met Jezus rondtrokken, maar ze moesten wel de gewone dingen doen. Ze trokken niet zomaar rond met een goochelaar. Ze voeren niet op een vliegend tapijt over het Meer van Galilea. Ze moesten roeien.

Jezus kon in de boot stappen, waarna ze zich onmiddellijk aan de overkant bevonden. Maar meestal moesten ze gewoon roeien. Ze moeten zich hebben afgevraagd: „Als Hij dit soort dingen kan doen, waarom doet Hij het dan niet altijd?” De reden is dat ze het niet altijd nodig hadden. Wij hebben verantwoordelijkheden waarvan Hij verwacht dat we ze nakomen wanneer we daartoe in staat zijn. Maar wanneer we dat niet kunnen en tijdens Zijn werk niet genoeg bij ons hebben, hoeven we niet bang te zijn dat Hij niet in het ontbrekende kan voorzien.

Hij had hen tenslotte in de boot laten stappen. Hij had hen op weg gestuurd naar de overkant. Op een gegeven moment zouden ze een lunch nodig hebben. Ze deden wat Hij wilde dat ze deden. Ze hadden moeten weten: „Normaal gesproken worden we geacht zelf voor dit soort dingen te zorgen, maar we hadden het gewoon te druk. We hebben het niet gedaan. We zijn het vergeten. Maar Jezus kan het oplossen.”

Het is duidelijk dat God wonderen kan doen. Het is niet de bedoeling dat de meeste manieren waarop Hij in ons leven voorziet wonderbaarlijk zijn. De meeste mensen hebben een gewone baan, en er bestaat een verband van oorzaak en gevolg tussen het werk dat ze doen en het geld dat ze mee naar huis nemen. Maar ook als je meestal een gewone baan hebt, zijn er tijden waarin er te weinig geld is. Er zijn tijden waarin zich een bijzondere behoefte voordoet, een crisis, of om welke reden dan ook een daling van het inkomen. Dan maken we ons zorgen.

Hoewel God normaal gesproken in ons onderhoud voorziet doordat wij werken en verantwoordelijkheid nemen, is Jezus ook in de boot wanneer omstandigheden waarop wij geen invloed hebben dat onmogelijk maken. Hij kan zorgen voor alles wat nodig is, en dat is wat Hij Zijn discipelen wil leren. Er is een evenwicht tussen op God vertrouwen en doen wat je verantwoordelijkheid is. Als je zegt: „Ik vertrouw op God,” maar niet doet wat je verantwoordelijkheid is, vertrouw je niet op God. Dan verzoek je God.

14

Geloof, voorziening en God verzoeken

Wat is het verschil tussen enerzijds leven uit geloof en anderzijds God verzoeken? Ik heb bijvoorbeeld geen zorgverzekering en wil geen zorgverzekering. Ik heb er nooit een gehad en heb die nooit nodig gehad. Mensen zeggen soms: „Je verzoekt God.” Dat denk ik niet. Ik probeer te leven vanuit vertrouwen op de beloften van God. Niet naar beloften over genezing of gezondheid, want ik zie die niet zoals sommige mensen zien. Ik denk niet dat God beloofd heeft dat ik niet ziek zal worden, of dat Hij mij bovennatuurlijk zal genezen als ik wel ziek word. Maar Hij heeft beloofd:

Maar mijn God zal u, overeenkomstig Zijn rijkdom, voorzien van alles wat u nodig hebt, in heerlijkheid, door Christus Jezus.

FILIPPENZEN 4:19

en dat:

Maar zoek eerst het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven worden.

MATTHEÛS 6:33

Als Hij mij ertoe leidt een zorgverzekering te nemen, dan is dat wat ik moet doen. Als Hij dat niet doet en ik heel sterk het gevoel heb dat ik het niet moet doen, dan ga ik ervan uit dat Hij kan voorzien. Ik heb dit verhaal eerder verteld. Er is maar één gelegenheid geweest waarbij ik medische zorg nodig had. Ik heb vijf kinderen

grootgebracht tot ze volwassen waren. Ze zijn nu allemaal volwassen. Ik wilde zeggen dat ze allemaal weg waren, maar er is er één terug. Ze zijn grotendeels zelfstandig. Ik heb 37 jaar lang kinderen grootgebracht en hoefde nergens ooit een medische rekening te betalen, en ik had geen verzekering. We gingen niet naar artsen omdat we hen niet nodig hadden. We zouden wel gaan als we hen nodig hadden, maar we hadden hen niet nodig.

De enige keer dat ik ooit naar een arts moest, was een paar jaar geleden. Mijn jongste zoon had zijn arm gebroken en we hebben die laten behandelen. We moesten naar het ziekenhuis. Het kostte een paar duizend dollar, maar God voorzag daarin. Hij voorzag er zelfs in op de dag voordat het nodig was. Daarom was ik bij die gelegenheid blij dat ik geen zorgverzekering had. Ik zeg niet dat jij er geen moet hebben. Jij doet wat God wil dat jij doet. Ik doe wat God wil dat ik doe.

Mijn zoon zei tegen me: „Zou je nu niet willen dat je een zorgverzekering had, omdat je zojuist tweeduizend dollar hebt betaald om zijn arm te laten behandelen?” Ik zei: „Als ik tijdens de 37 jaar waarin ik kinderen grootbracht premies voor een zorgverzekering had betaald, zou deze arm me geen tweeduizend dollar hebben gekost, maar tweehonderdduizend.”

Er zijn momenten waarop God je ertoe leidt iets te doen en je erop moet vertrouwen dat Hij zal voorzien in de dingen die Hij heeft beloofd. Dat is niet God verzoeken wanneer je de beloften van God volgt. God verzoeken is wanneer je op eigen houtje je gang gaat, je eigen verantwoordelijkheden verwaarloost die God je misschien heeft gegeven, en verwacht dat God op wonderbaarlijke wijze voor je tussenbeide komt.

De discipelen waren vergeten brood mee te nemen, maar dat betekent niet dat ze echt nalatig waren. Hoe konden twaalf mannen die daarvoor verantwoordelijk waren het allemaal vergeten? Ze moeten het buitengewoon druk hebben gehad. Ze moeten erg afgeleid zijn geweest doordat ze Jezus overal heen moesten brengen, Hem tegen de menigten moesten beschermen en Hem moesten vervoeren. Ze moesten aan veel dingen denken, en terwijl ze daarmee bezig waren, waren ze vergeten brood mee te nemen. Maar Hij maakte Zich daar geen zorgen over. Hij berispte hen daar niet om. Hij had iets belangrijkers waarover Hij wilde dat ze zich zorgen maakten: het zuurdeeg van de schriftgeleerden en Farizeeën en van Herodes.

15

Het zuurdeeg van de religieuze leiders

Eigenlijk is het in de parallelle passage in Mattheüs 16 iets anders, want daar gaat het niet om het zuurdeeg van de Farizeeën en van Herodes. In hoofdstuk 16, vers 6, zegt Hij:

Jezus zei tegen hen: Kijk uit, en wees op uw hoede voor het zuurdeeg van de Farizeeën en de Sadduceeën.

MATTHEÛS 16:6

Dus het zuurdeeg van de Farizeeën en de Sadduceeën in Mattheüs is in Markus het zuurdeeg van de Farizeeën en Herodes. Mijn vermoeden is dat Hij zei: „Pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën, de Sadduceeën en Herodes.” Markus tekende twee van die dingen op en Mattheüs tekende er twee op, maar Hij noemde ze alle drie.

Maar wat is dit zuurdeeg? Hij legt dat in dit specifieke verhaal in Markus niet uit, maar in Mattheüs begrepen de discipelen de boodschap uiteindelijk wel. De parallelle passage staat in Mattheüs 16. Nadat Hij hen had berispt, zegt Hij in de verzen 11 en 12:

Waarom ziet u dan niet in dat Ik tot u niet over brood gesproken heb, toen Ik zei dat u op uw hoede moest zijn voor het zuurdeeg van de Farizeeën en de Sadduceeën? Toen begrepen zij dat Hij niet gezegd had dat zij op hun hoede moesten zijn voor het zuurdeeg van het brood, maar voor het onderricht van de Farizeeën en de Sadduceeën.

MATTHEÛS 16:11-12

Toen begrepen ze dat Hij hun niet had gezegd op hun hoede te zijn voor het zuurdeeg van brood — ik denk dat ze het begrepen omdat Hij het zojuist uitdrukkelijk voor hen had uitgelegd — maar voor de leer van de Farizeeën en Sadduceeën.

Hij verwijst dus naar hun onderwijzingen. Het woord leer betekent onderwijzingen: de onderwijzingen van de Farizeeën en Sadduceeën. Maar daarmee is de betekenis van het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën niet uitgeput, want in Lukas 12:1 zegt Jezus:

Intussen, toen er een menigte van tienduizenden mensen bijeengekomen was, zodat zij elkaar bijna onder de voet liepen, begon Hij te spreken, allereerst tot Zijn discipelen: Wees op uw hoede voor het zuurdeeg van de Farizeeën, dat is de huichelarij.

LUKAS 12:1

Hier wachtte Hij niet totdat ze er zelf achter kwamen. Hij vertelde hun dat het zuurdeeg van de Farizeeën huichelarij is.

Het verwijst dus naar de onderwijzingen van de Farizeeën en de Sadduceeën, naar hun huichelarij, en naar de onderwijzingen van Herodes. Herodes was geen rabbi of leraar, maar kennelijk was het zuurdeeg van Herodes zijn ongodsdienstige levenswijze, terwijl het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën hun hyperreligieuze levenswijze was.

16

Godsdienstigheid tegenover gerechtigheid

Met hyperreligieus bedoel ik niet dat je te heilig of te vroom kunt zijn. Je kunt God beslist niet te veel liefhebben, maar je kunt godsdienstiger zijn dan God. Je kunt je vergissen in wat voor God van belang is. Wat voor God van belang is, is niet echt godsdienst, maar gerechtigheid. Godsdienst en gerechtigheid zijn niet hetzelfde.

Gerechtigheid heeft te maken met je gedrag: eerlijk zijn, rechtvaardig zijn, barmhartig zijn, trouw zijn, nederig zijn en qua karakter op Christus lijken. Dat heeft heel weinig met godsdienstigheid te maken. Godsdienst heeft te maken met de vaste handelingen en rituelen die plaatsvinden tijdens een formele daad van aanbidding. Dat kan het brengen van dierenoffers zijn, zoals in het Oude Testament; ceremonieel rein blijven

door geen onreine dingen aan te raken; onrein voedsel vermijden; of pelgrimstochten maken naar de heilige plaatsen op de heilige dagen. Dat zijn godsdienstige handelingen. Ze hebben niets te maken met de vraag of je een goed mens bent of niet. Je kunt een slecht mens zijn en al die dingen doen, maar God zoekt gerechtigheid.

Jezus zei tegen Zijn discipelen in de Bergrede, in Mattheüs 5:

Want Ik zeg u: Als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en de Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen beslist niet binnengaan.

MATTHEÛS 5:20

Je moet rechtvaardiger zijn dan zij. Je zou onmogelijk godsdienstiger kunnen zijn dan zij waren. Ze waren voltiids met godsdienst bezig. Dat was hun voltijdse roeping: godsdienstig zijn, onreine dingen vermijden en zich aan alle godsdienstige regels houden. Niet de morele regels, niet de dingen die een man tot een beter mens maken, maar de dingen die een man eigenlijk tot een godsdienstigere huichelaar maken. Dat was het zuurdeeg van de Farizeeën en de Sadduceeën.

Zij waren hyperreligieus, en Herodes was ongodsdienstig. Herodes had Joods bloed in zich, hoewel niet veel. Hij was deels Edomiet en deels Joods, maar als koning over een deel van Israël had hij enige verplichting om het Joodse geloof in acht te nemen. Maar dat deed hij niet. Hij leefde met de vrouw van zijn broer en deed dat soort dingen. Het zuurdeeg van de Farizeeën was dus zo ongeveer het tegenovergestelde van het zuurdeeg van Herodes, maar voor beide soorten zuurdeeg moest je op je hoede zijn.

17

Hoe zuurdeeg alles doortrekt

Waarom noemt Hij ze zuurdeeg? Zuurdeeg betekent natuurlijk gist. In een van de gelijkenissen die we eerder tegenkwamen, volgens mij in Markus 4, staat dat het Koninkrijk van God als zuurdeeg is. Misschien staat die alleen in Mattheüs' lijst met gelijkenissen in Mattheüs 13. Ik weet niet meer of Markus die ook bevat. Markus heeft een kortere groep gelijkenissen dan Mattheüs. Maar Jezus zei:

Een andere gelijkenis sprak Hij tot hen: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan zuurdeeg, dat een vrouw nam en in drie maten meel verborg, totdat het helemaal doorzuurd was.

MATTHEÛS 13:33

In welk opzicht lijkt het Koninkrijk van God op zuurdeeg? Je brengt het in een bepaald element — de samenleving — zoals zuurdeeg in een klomp deeg wordt gedaan, en het doortrekt die, verspreidt zich, oefent er invloed op uit en verandert die. Het Koninkrijk van God verandert de samenleving waarin het wordt binnengebracht.

Er zijn ook andere dingen die hun omgeving veranderen, en die zijn niet allemaal goed. In feite zijn de meeste dingen die in de Bijbel zuurdeeg worden genoemd slecht. Toen Paulus in 1 Korinthe 5 zei:

Uw roem is niet goed. Weet u niet dat een klein beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt?

1 KORINTHE 5:6

had hij het over het verdragen van zonde in de gemeente. Als je zonde in de gemeente verdraagt en geen bekering eist, dan zal dat de hele gemeente doortrekken als zuurdeeg. Het zal de hele gemeente verdorven maken. Zo zijn ook de ongodsdienstigheid die Herodes in praktijk bracht en de overmatige godsdienstigheid van de Farizeeën en Sadduceeën houdingen die een mens ten kwade veranderen zodra

ze de kans krijgen wortel te schieten. Ze veranderen een mens. Ze breiden zich uit, besmetten en dringen door in elk aspect van iemands leven, zoals zuurdeeg dat doet. Daarom zegt Hij tegen de discipelen dat ze daarvoor moeten oppassen.

18

De blinde wordt in twee stappen genezen

Nu maken we in Markus 8, vers 22 kennis met het eerste en, denk ik, enige wonder dat Jezus in twee stappen deed. Dat wil zeggen: Zijn eerste handeling bracht geen volledige genezing teweeg. Daarom verrichtte Hij een tweede handeling, die de volledige genezing teweegbracht. Het is iets eigenaardigs. Hoofdstuk 8, vers 22 zegt:

En Hij kwam in Bethsaïda; en ze brachten een blinde bij Hem en smeekten Hem dat Hij hem aanraakte.

MARKUS 8:22

Jezus had veel blinde mensen genezen, en Hij deed dat op verschillende manieren. Gewoonlijk raakte Hij hen aan. Soms deed Hij modder op hun ogen en zei Hij dat ze die moesten afwassen. Soms spuugde Hij alleen maar in hun ogen. In dit geval gebruikte Hij ook speeksel, zoals Hij speeksel had gebruikt bij de genezing van een doofstomme in hoofdstuk 7, vers 31 tot en met 37. Aan het einde van het vorige hoofdstuk was er een doofstomme, en Jezus gebruikte Zijn speeksel en bracht het aan op de oren en de tong van de man om hem te genezen. Ook hier wordt dus speeksel gebruikt.

En toen Hij de hand van de blinde genomen had, leidde Hij hem het dorp uit; en nadat Hij in zijn ogen gespuwd en de handen op hem gelegd had, vroeg Hij hem of hij iets zag.

MARKUS 8:23

Hij was in de stad, maar Hij wilde de genezing niet in de stad verrichten. Blijkbaar deed Jezus erg Zijn best om op de achtergrond te blijven en te voorkomen dat de mensen helemaal opgewonden raakten over de wonderen. Want als Hij wilde dat mensen enthousiast werden over wonderen, kon Hij dat doen wanneer Hij maar

wilde. Hij wilde mensen vinden die belangstelling hadden voor het Koninkrijk van God, maar Hij wilde nog steeds mensen helpen. Hij wilde wonderbaarlijke dingen doen om mensen te helpen, maar Hij wilde dat niet zo doen dat er grote opschudding ontstond en er een groep nieuwsgierige mensen op afkwam die geen enkele geestelijke belangstelling hadden. Dat probleem had Hij al gehad toen Hij de vijfduizend te eten gaf.

Dus leidde Hij hem de stad uit,

En hij keek op en zei: Ik zie de mensen, want ik zie hen, als bomen, rondlopen.

MARKUS 8:24

Ik weet niet precies hoe een blinde man wist hoe bomen eruitzagen, maar misschien had hij ze betast. Ik denk dat ik me in gedachten een voorstelling kan maken van hoe een boom eruitziet, en hij had waarschijnlijk ook mensen betast. Ik ben uiteraard nooit blind geweest, maar een blinde moet zich op grond van de andere informatie die hij via zijn andere zintuigen binnenkrijgt een soort voorstelling in gedachten maken. Maar hij wist hoe een boom eruit behoorde te zien, en de mensen die hij zag, leken meer op hoe bomen eruit behoorden te zien dan op mensen. Ze waren waarschijnlijk niet echt groen, maar stijf. Hij kon alleen de vage omtrekken zien van rechtopstaande wezens die een beetje bewogen, alsof er bomen rondliepen. Hij kon geen menselijke gelaatstrekken onderscheiden. Het leek een beetje op wat ik nu zie wanneer ik mijn bril niet op heb.

Daarna legde Hij de handen opnieuw op zijn ogen en liet hem weer kijken. En hij was hersteld en zag allen heel duidelijk.

MARKUS 8:25

Hij had de man de stad uit gebracht. In plaats van hem terug de stad in te sturen om bekend te maken wat Jezus had gedaan, wat ertoe zou leiden dat allerlei menigten zouden komen en Jezus in Zijn bewegingsvrijheid zouden beperken, zei Hij in feite dat hij gewoon naar zijn huis kon gaan en het aan de mensen thuis kon vertellen, maar het aan niemand in de stad mocht vertellen.

19

Waarom genezing soms geleidelijk komt

Dit verhaal wordt alleen in het Evangelie van Markus verteld, en dat geldt ook voor het verhaal over de doofstomme in het vorige hoofdstuk. Er zijn niet erg veel verhalen die alleen bij Markus voorkomen. Bijna al het materiaal in Markus is ook te vinden in Mattheüs of Lukas, of in allebei. Maar slechts een heel klein aantal komt alleen in Markus voor. Dit is een van die gelijkenissen, en het is goed dat Markus die heeft opgenomen, aangezien de anderen dat niet hebben gedaan. Het vertelt ons dat Jezus, zelfs wanneer Hij iemand op wonderbaarlijke wijze genas, dat niet altijd in één keer deed.

Soms vergeten we dat, omdat we weten dat Hij in één keer kan genezen, en dat had Hij bij veel gelegenheden gedaan. Hij had blinde mannen en mensen met andere soorten ziekten in één keer genezen, en zelfs doden in één keer opgewekt, alleen maar met een bevel. Maar misschien deed Hij het op deze manier om te laten zien dat het niet altijd in één keer gebeurt. Soms moet je op God vertrouwen voor meer dan één aanraking. Je moet misschien gedurende een langere periode op God vertrouwen, terwijl Hij je toestand beetje bij beetje laat verbeteren. In dit geval gebeurde het slechts in twee stappen, maar als het er twee kunnen zijn, kunnen het er ook tien of twintig zijn. Het kan een maand of twee duren, of een jaar. Wie weet? Als Jezus het niet altijd onmiddellijk doet, wie kan dan zeggen hoelang Hij het zou kunnen rekken? Het punt hier is dat Jezus ook op andere manieren geneest dan alleen onmiddellijk. Het is belangrijk dat wij dat weten, want soms, wanneer we voor de zieken bidden, worden ze niet genezen. Of ze lijken misschien een beetje beter te worden, maar de volgende dag gaat het helemaal niet beter met ze. We moeten blijven geloven en God blijven vragen om nog een aanraking om hen te genezen.

Dit geldt ook voor andere soorten wonderen, zoals bezetenheid door demonen. Ik dacht vroeger dat als wij werkelijk het gezag van Christus hadden, we de demonen gewoon zouden bevelen en ze er meteen uit zouden komen. Ik dreef vroeger de spot met mensen die langdurig probeerden de demonen uit mensen te krijgen. Maar later leerde ik dat mensen soms meerdere demonen hebben, en die komen er niet allemaal

tegelijk uit. Uiteindelijk komen ze er wel allemaal uit. Jezus behaalt werkelijk de overwinning, en uiteindelijk, als het geloof van de christen standhoudt, komen alle demonen eruit, maar niet allemaal tegelijk.

Dit verhaal geeft aan dat Jezus de dingen die Hij vaak onmiddellijk deed, bij gelegenheid niet onmiddellijk deed, maar in twee fasen. Sommigen denken misschien: 'Het was niet Jezus' keuze om het zo te doen. Het geloof van de man was misschien zwak.' Dat is mogelijk. Jezus zei uiteraard vaak tegen mensen wanneer ze op wonderbaarlijke wijze geholpen werden:

Toen raakte Hij hun ogen aan en zei: Het zal u gaan naar uw geloof.

MATTHEÛS 9:29

of:

Toen zei Hij tegen haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede en wees genezen van uw aandoening.

MARKUS 5:34

Ik ben zeker bereid de mogelijkheid te overwegen dat de man er niet volledig op vertrouwde dat Jezus hem kon genezen. Maar hij had genoeg geloof om van Jezus een kleine, bemoedigende vooruitgang te ontvangen. Dat versterkte ongetwijfeld zijn geloof: 'Ik zie inderdaad iets. Misschien kunt U mij genezen. Probeer het nog eens.' Het is mogelijk dat het geloof van de man moest toenemen, maar dat doet niets af aan wat ik zojuist zei. Dat kan juist de reden zijn waarom God dingen soms niet onmiddellijk doet, waarom Hij dingen in fasen doet: ons geloof is de eerste keer niet zo groot, maar Hij komt ons tegemoet. Hij geeft kleine bemoedigingen en kleine beetjes, zodat ons geloof steeds sterker kan worden.

20

Groeien naar helder geestelijk zicht

In zekere zin is dat het verhaal van ons leven met God. Dat is het verhaal van de manier waarop Hij ons opbouwt tot mensen met een groot geloof, want het echte wonder is dat wij geestelijk volledig veranderd worden. Het openen van de ogen van blinden is in de Schrift vaak een beeld voor geestelijk ontwaken, geestelijk bewustzijn of geestelijke vooruitgang.

Denk tenslotte aan wat Jezus in vers 18 van dit hoofdstuk tegen Zijn discipelen zei:

U hebt ogen, en u ziet niet? En u hebt oren, en u hoort niet?

MARKUS 8:18

Het is duidelijk dat Hij het daar niet over lichamelijk zicht heeft. Maar Hij spreekt over ogen en zien, omdat zien een beeld is voor geestelijke verlichting. Dat deze man op deze manier zijn gezichtsvermogen kreeg, kan zeker een beeld zijn van de manier waarop God ons, terwijl wij groeien, steeds meer verlicht, totdat we alle dingen duidelijk zien.

Aan het begin van ons christelijke leven zijn er momenten waarop we denken dat we veel zien, omdat we meer zien dan ooit tevoren. Maar we beseffen niet dat we in werkelijkheid alleen mensen als wandelende bomen zien. We denken dat we alles duidelijker zien. Als ik terugkijk op mijn groei en op hoe mijn begrip van de dingen van God zich in de loop van tientallen jaren heeft ontwikkeld, zou ik zeggen dat ik iets duidelijker ben gaan zien dan voorheen. Nu denk ik dat ik alles duidelijk zie, maar er zit nog steeds schors op die mensen en er zijn nog steeds wat bladeren. Alleen wanneer God ons stap voor stap verder helpt, gaat het licht steeds helderder schijnen. Op die manier groeien we in onze kennis van God.

Paulus zei in 2 Korinthe 3:18:

Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heere als in een spiegel aanschouwen, worden van gedaante veranderd naar hetzelfde beeld, van heerlijkheid tot heerlijkheid, zoals dit door de Geest van de Heere bewerkt wordt.

2 KORINTHE 3:18

Hij zegt in Kolossenzen 4 dat wanneer Christus, Die ons leven is, zal verschijnen, wij met Hem in heerlijkheid zullen verschijnen. Vervolgens zegt Johannes in 1 Johannes 3:

Geliefden, nu zijn wij kinderen van God, en het is nog niet geopenbaard wat wij zullen zijn. Maar wij weten dat, als Hij geopenbaard zal worden, wij Hem gelijk zullen zijn; want wij zullen Hem zien zoals Hij is.

1 JOHANNES 3:2

Op dit moment kan zelfs ons beeld van Christus lijken op een wandelende boom. Zo denken we er niet over. Misschien doen we dat wel. Misschien beseffen we dat we Christus niet erg duidelijk zien. Ik denk aan Jezus, en wat stel ik me dan voor? Waarschijnlijk iets wat in werkelijkheid net zomin op Hem lijkt als een wandelende boom op een mens lijkt. Maar dat is niet erg als ik weet dat ik een mens slechts als een wandelende boom zie. Wat echt erg is, is wanneer ik denk dat ik alle dingen duidelijk zie, terwijl ik in werkelijkheid slechts een mens zie alsof hij een wandelende boom is.

Soms komen we zover. We denken dat we Jezus duidelijk zien. Maar als dat zo was, zouden we als Hij zijn. Zoals Johannes zei:

Wanneer Hij verschijnt, zullen we zijn zoals Hij, omdat we Hem zullen zien zoals Hij werkelijk is, en niet zoals we ons Hem hebben voorgesteld.

En Paulus zei:

Terwijl we als in een spiegel de heerlijkheid van de Heer aanschouwen, worden we van heerlijkheid tot heerlijkheid veranderd in datzelfde beeld.

Toen Jezus deze wonderen deed, waren het lichamelijke wonderen. Maar het waren wonderen die geestelijke werkelijkheden uitbeeldden. Ik denk dat in dit specifieke geval misschien wordt gezinspeeld op de werkelijkheden die ik zojuist heb genoemd.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Markus 6:48
- Mattheüs 15:25
- Mattheüs 15:23
- Mattheüs 15:24
- Mattheüs 15:26
- Markus 7:28
- Markus 7:29
- Markus 8:1-6
- Johannes 6:26-27
- Johannes 6:30-31
- Johannes 6:32
- Johannes 6:53
- Johannes 6:67
- Johannes 6:68
- Mattheüs 15:27
- Markus 7:27-28
- Markus 8:2
- Mattheüs 15:32
- Markus 6:34
- Ezechiël 34:11,15
- Markus 8:18-21
- Markus 8:18-20
- Markus 8:15

- Markus 8:4
- Markus 8:7
- Markus 8:8
- Markus 6:43
- Johannes 6:12
- Markus 8:11-12
- Lukas 9:54
- Lukas 9:55-56
- Markus 8:12
- Mattheüs 12:38-40
- Mattheüs 5:32
- Mattheüs 19:9
- Lukas 16:18
- Markus 8:13
- Markus 8:13-21
- Filippenzen 4:19
- Mattheüs 6:33
- Mattheüs 16:6
- Mattheüs 16:11-12
- Lukas 12:1
- Mattheüs 5:20
- Mattheüs 13:33
- 1 Korinthe 5:6
- Markus 8:22
- Markus 8:23
- Markus 8:24
- Markus 8:25
- Mattheüs 9:29
- Markus 5:34
- Markus 8:18
- 2 Korinthe 3:18
- 1 Johannes 3:2

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.